

ΠΛΑΓΙΟΣ ΛΟΓΟΣ

Πλάγιος Λόγος είναι τα λόγια και οι σκέψεις κάποιου, όταν παρουσιάζονται όχι απευθείας όπως τα είπε, αλλά διηγημένα από τον συγγραφέα ή κάποιον άλλο και εξαρτημένα από ένα ρήμα λεκτικό, γνωστικό, αισθητικό, δοξαστικό (→ ειδικό απαρέμφοτο στον πλάγιο λόγο) ή κελευστικό, αποτρεπτικό, βουλευτικό ή ερωτηματικό (→ τελικό απαρέμφοτο ή βουλευτική πρόταση στον πλάγιο λόγο).

Βασικός κανόνας: στον Πλάγιο Λόγο ο ρηματικός τύπος που κυριαρχεί είναι πάντα: α) Υποτακτική, β) Απαρέμφοτο

Από τον Ευθύ Λόγο	Ρήμα εξάρτησης	Στον Πλάγιο Λόγο
A) ΚΥΡΙΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ		
I. Κρίσεως	P. εξ. σε αρκτικό ή ιστορικό χρόνο	Ειδικό Απαρέμφοτο (με υποκείμενο σε Αιτιατική)
1) Με οριστική Ενεστώτα Παρατ.Παρακ.Υπερς. Μελλ. Συντ.Μελλ.	P. εξ. σε αρκτικό ή ιστορικό χρόνο	Ειδικό απαρέμφοτο Ενεστώτα (σύγχρονο) hostes discedunt → dicit hostes discedere Ειδικό απαρέμφοτο παρακειμένου (προτερόχρονο) Π.χ. hostes discesserunt → dicit hostes discessisse Ειδικό απαρέμφοτο Μέλλοντα (υστερόχρονο) hostes discedent → dicit hostes discessuros esse
2) Με Δυνητική Υποτακτική	P. εξ. αρκτ./ ιστ.	Ειδικό Απαρέμφοτο Μέλλοντα
3) Με υποτακτική του μη πραγματικού (απόδοση β' υποθ. Λόγου)	P. εξ. σε αρκτικό ή ιστορικό χρόνο	Ειδικό Απαρέμφοτο Παρακειμένου Ενεργητικής Περιφραστικής Συζυγίας (-urum fuisse)
II. Κύριες Προτάσεις επιθυμίας 1) με υποτακτική 2) με Προστακτική 3) Απαγόρευση	P. εξ. σε αρκτικό ή ιστορικό χρόνο	➤ Βουλευτική Πρόταση (ιδιόμορφη ακολουθία) • (ut, ne + υποτ. ενεστώτα μετά από αρκτικό χρόνο) π.χ. Veni → peto a te ut venias • (ut, ne + υποτ. παρατατικού μετά από ιστορικό χρόνο) → petebam a te ut venires ➤ Τελικό Απαρέμφοτο μόνο Ενεστώτα
III. Ευθείες ερωτηματικές (πραγματικές ερωτήσεις, ρητορικές ερωτήσεις)	P. εξ. σε αρκτικό ή ιστορικό χρόνο	➤ Πλάγιες ερωτηματικές Π.χ. Ubi est Antonius? → rogat ubi sit Antonius (rogabat ubi esset Antonius) ➤ Ειδικά απαρέμφοτα
IV. Κύριες επιφωνηματικές	P. εξ. αρκτ./ ιστ.	➤ Πλάγιες ερωτηματικές
V. Δευτερεύουσες προτάσεις α) με Οριστική β) με Υποτακτική:		➤ Αντίστοιχες δευτερεύουσες ± Υποτακτική α) με Υποτακτική του ίδιου χρόνου β) με Υποτακτική (ακολουθία χρόνων)
Ενεστώτα →	P. αρκτικού χρ. → P. ιστορικ. χρ. →	→ Ενεστώτα → Παρατατικού
Παρατατικού →	αρκτικός χρ. → ιστορικός χρ. →	→ Παρατατικού → Υπερσυντελικού
Μέλλοντα →	αρκτικός χρ. → ιστορικός χρ. →	→ Ενεστώτα ενεργ. περιφρ. συζυγ. → Παρατατικού ενεργ. Περιφρ. Συζυγ.
Παρακειμένου →	αρκτικός χρ. → ιστορικός χρ. →	→ Παρακειμένου → Υπερσυντελικού
Υπερσυντελικού →	αρκτικός χρ. → ιστορικός χρ. →	→ Υπερσυντελικού → Υπερσυντελικού ενεργ. Περιφρ. Συζ.

Μεταβολές άλλων όρων από τον Ευθύ στον Πλάγιο Λόγο

ΕΥΘΥΣ ΛΟΓΟΣ

ΠΛΑΓΙΟΣ ΛΟΓΟΣ

I. Αντωνυμίες	
1) Προσωπικές και Κτητικές Το α' πρόσωπο ego → το β' πρόσωπο tu → 2) Κτητικές: α' πρόσωπο: meus → β' πρόσωπο: tuus →	Προσωπικές και Κτητικές → γ' πρόσωπο: se /(ή ipse για αποφυγή σύγχυσης) → α' ή γ' πρόσωπο των αντωνυμιών is, ille (εφόσον δεν υπάρχει αυτοπάθεια) για τις προσωπικές: ille → γ' πρόσωπο: Suus /(ή ipsius για αποφυγή σύγχυσης) → Τη γενική της αντωνυμίας ille, δηλαδή illius. Αν δηλώνεται αυτοπάθεια, τότε χρησιμοποιούμε το γ' πρόσωπο προσωπικής και γ' πρόσωπο κτητικής αντίστοιχα.
3) Δεικτικές → hic, iste →	→ Δεικτικές /Οριστικές → Ille, is
II. Τα επιρρήματα: nunc (=τόρα) hodie (=σήμερα) cras (=αύριο) hic (=εδώ) hoc loco (=σ' αυτόν τον τόπο)	→ tunc → illo die, eo die → postero die → illic, ibi → illo loco